Project: Ik hoor, ik hoor

Interdisciplinair

Onze stad, Groep 3-4

In dit project brengen de leerlingen de stad tot leven in geluid, beeld en beweging. Dat begint met luisteren: wat zijn typische stadsklanken? De leerlingen verzamelen omgevingsgeluiden en maken kennis met kunstenaars die met geluid en beweging werken. Hierdoor geïnspireerd gaan ze zelf creatief aan het werk. Ze zetten geluid om in beeld, spelen met stadse klanken en woorden, geven persoonlijkheid aan gebouwen en maken geluidskunst met stadse materialen. Alles wat ze tijdens het project leren, verwerken de leerlingen in een eindpresentatie voor publiek. Hier zal veel te zien, maar vooral ook te horen zijn!

1. Informatie voor de leerkracht

Welkom!
Je gaat in de klas werken met het lesmateriaal van Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH). Voor je aan de slag gaat leggen we je uit hoe je dit project tot een succes kunt maken.

Samen ontdekken
Onze cultuurlessen zijn gebaseerd op de didactiek van procesmatig werken, de leerlingen doorlopen hierbij een creatief proces. Zij worden zich bewuster van zichzelf en hun omgeving, en ontdekken op een speelse manier hun creatieve vermogen. Met als kern dat je als leerkracht samen met de leerlingen beleeft, beschouwt, verbeeldt, bedenkt en maakt.

Houdingsdoelen
Bij de introductie, oriëntatie en opdrachten worden kennisdoelen en vaardigheidsdoelen benoemd. Onderstaande houdingsdoelen gelden in het algemeen:

- De leerling toont zich nieuwsgierig en proactief.
- De leerling kan positief-kritisch reflecteren op eigen werk en op dat van anderen.

Tips en aanbevelingen

- We raden je aan meer te lezen over de opzet van COH en het DNA van COH.
- Bekijk vooral ook de instructiefilmpjes over creatief proces en filosofisch gesprek.
- Overleg en deel je plannen met de ICC'er of je cultuurcoach.
- Wij adviseren je het hele project van tevoren door te lezen om je goed voor te bereiden en de mogelijkheden te ontdekken die het project biedt.
- Je kunt het lesmateriaal ook downloaden en printen. Gebruik het digibord voor het beeldmateriaal.
- Als richtlijn adviseren wij voor het doorlopen van het creatief proces in het hele project, zes tot acht lesmomenten in te plannen. Alle projecten hebben een introductie, oriëntatie en drie opdrachten. Je kunt ervoor kiezen het lesmateriaal naar eigen wens aan te passen.
- Iedere opdracht heeft dezelfde opbouw: onderzoeken, uitvoeren en presenteren. De reflectievragen kunnen tijdens en na iedere fase van het creatief proces met de individuele leerling of de hele groep besproken worden.
- Nodig eens een kunstenaar in de klas uit. Die kan levendig en beeldend over zijn/haar/diens vak vertellen, aansluitend bij dit project. Het gerelateerde aanbod bij dit project vind je op onze site.
- Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is ook van grote meerwaarde. Zie VONK voor het actuele aanbod.
- Bedenk ook van tevoren bij welke onderdelen je ouders of verzorgers kunt of wilt inschakelen. Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is.
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.

Projectspecifieke informatie

Over dit project
Met het project *Onze stad* gaan de leerlingen hun omgeving exploreren en worden zich ervan bewust dat je je omgeving kunt ervaren vanuit vorm, beweging en geluid.
De leerlingen onderzoeken de stad vanuit deze aspecten. Ze leren daarmee bewust luisteren en kijken. Hun fantasie wordt gestimuleerd om zo op nieuwe manieren vorm te kunnen geven aan vanzelfsprekende omgevingsfactoren

Het project start voor alle leerjaren met het verzamelen van stadse materialen. Deze materialen worden op verschillende manieren ingezet in het project. In het onderdeel *Ik hoor, ik hoor* wordt de stad tot leven gebracht in geluid, beeld en beweging. Vanuit onderzoek ervaren de leerlingen welke soorten geluiden er te benoemen zijn, en wat typisch stadse geluiden zijn. Zo leren ze bewust waarnemen met hun oren. De leerlingen verzamelen omgevingsgeluiden, onderzoeken deze en gaan er, geïnspireerd door het werk van kunstenaars, zelf mee aan de slag tijdens de maakfase. Ze verwerken hun geluidservaringen op een creatieve manier: ze zetten geluid om in beeld en geven daarmee op speelse wijze vorm aan wat niet tastbaar is.
De leerlingen spelen met stadse klanken en woorden, geven persoonlijkheid aan gebouwen, en zetten de stad in beweging door bewegende gebouwen te maken, en maken geluidskunst met stadse materialen.
Het project eindigt met een eindpresentatie die op verschillende manieren samengesteld kan worden zodat voor publiek zichtbaar en hoorbaar wordt waar de leerlingen binnen het creatief proces in dit interdisciplinaire project aan gewerkt hebben.

Doelen
Er worden twee hoofddoelen geformuleerd die specifiek zijn voor het hele project. Dit zijn doelen op het gebied van kennis en vaardigheden. Aan het eind van het project worden deze doelen geëvalueerd met behulp van de succescriteria op het gebied van zelfregulering: de leerling kijkt terug en blikt vooruit.

Reflecteren
De reflectievragen bij de verschillende fases van het creatief proces kunnen tijdens en na iedere fase met de individuele leerling of de hele groep besproken worden. Zie ook de hand-out: Rollen van de leerkracht.

Taalonderwijs
Wil je woorden uit dit project koppelen aan taalonderwijs? Raadpleeg dan de begrippenlijst.

Algemene benodigdheden
Maak gedurende het hele project gebruik van de volgende ruimtes en materialen:

- klaslokaal of speellokaal
- muziekinstallatie en/of digibord
- digitaal foto- en filmtoestel
- (kleuren)printer
- computer

2. Introductie

Interdisciplinair werken

De interdisciplinaire projecten zijn opgebouwd vanuit de fases van het creatieve proces. Er zijn meerdere onderzoeksopdrachten waaruit je met de leerlingen kunt kiezen, die vervolgens leiden naar passende uitvoeropdrachten. De opdrachten richten zich op beeld, beweging en/of geluid, of een combinatie daarvan. In deze projecten wordt gewerkt vanuit verschillende kunstdisciplines. Er wordt een beroep gedaan op het vermogen om buiten de kaders te denken en nieuwe verbindingen te leggen.

Hoofddoel kennis	De leerling legt uit hoe je op een andere manier je stad kunt leren kennen.
Hoofddoel vaardigheid	De leerling maakt een geluidskunstwerk, een dans en een performance met spel, beweging en geluid.

Benodigdheden

- doos of bak als 'Haags Bakkie'
- gevonden/verzamelde spullen uit de omgeving
- doosjes en potjes waar materialen in bewaard kunnen blijven
- postervellen
- stiften

Aan de slag in de klas

Het Haags bakkie verzamelen
Voer onderstaande opdrachten in volgorde uit:

1. *Luisteroefening*
   Als voorbereiding op het naar buiten gaan, kunt je een luisteroefening doen: laat een leerling of meerdere leerlingen met de ogen dicht luisteren naar omgevingsgeluiden en vertellen wat zij horen (eventueel met blinddoek). De leerlingen beginnen steeds met de zin: 'Ik hoor... de wind, een auto, etc.' en wijzen in de richting van het geluid. Laat de leerlingen ook geluiden benoemen die ze niet meteen kunnen koppelen aan iets herkenbaars. Laat hen het geluid in dat geval imiteren, bijvoorbeeld: 'Ik hoor... grrroppff.' Bespreek met de groep wat voor geluid het zou kunnen zijn. Verzamel de geluiden door ze te benoemen en te noteren.
2. *Naar buiten*
   Laat nu het (zelfgemaakte) Haagse bakkie zien. Dit kan een doos zijn, een kist, etc. Het bakkie is leeg. Ga nu het schoolplein op en de wijk in om alle mogelijke (rest)materialen te verzamelen die te vinden zijn in een stadse omgeving. Denk aan natuurlijke en rest(bouw)materialen. Neem ook afsluitbare potjes of bakjes mee om bijvoorbeeld te vullen met slootwater, een (water)plantje, bladeren, takjes, schelpen, steentjes, hout, pvc-pijpjes, ijzer, aluminium, plastic, isolatieschuim, etc. Spreek met elkaar af dat de leerlingen geen levende diertjes verzamelen.

   Er mag veel verzameld worden en tijdens het project wordt de bak verder aangevuld.

NB Het verzamelen van materialen voor het Haags bakkie is een introductieopdracht voor alle leerjaren. Daardoor kan de wijkwandeling ook met meerdere groepen gedaan worden (bijvoorbeeld groep 7 samen met groep 2).

3. Oriëntatie

Benodigdheden

- verzamelde materialen in 'Haags Bakkie'
- hulpkaartjes met geluidseigenschappen (zie bijlage)

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste oriëntatie-onderdelen: het filosofisch gesprek en het uitvoeren van de eerste opdracht.

Het filosofisch gesprek
In de oriëntatiefase van de les voer je naar aanleiding van de introductie een filosofisch gesprek. Dit is belangrijk voor het creatieve proces. Je kunt het filosofisch gesprek natuurlijk ook tijdens de andere lesonderdelen inzetten. Stel hierbij een aantal van onderstaande vragen:

- Kun je geluid zien, voelen, ruiken of proeven?
- Kun je een auto, tram, straat, stoeptegel, lantaarnpaal, huis of ander gebouw horen?
- Is horen hetzelfde als luisteren?
- Als je al die geluiden hoort, hoor je dan de stad, of alleen geluiden?
- Als je naar al die geluiden luistert, hoor je dan de stad, of alleen geluiden?
- Klinkt Rotterdam, Amsterdam (of een andere stad die de kinderen kennen) anders dan Den Haag?

Ondersteunende vragen:

- Kun je dat uitleggen?
- Wat bedoel je met ...?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Betekent wat je zegt ...?
- Wat is het verschil tussen ... en ...?
- Denkt iemand daar anders over?

Oriëntatieopdracht

De leerlingen gaan geluiden sorteren. Voer onderstaande opdrachten in volgorde uit:

1. De leerlingen experimenteren in groepjes: welke geluiden kun je met materialen uit het Haagse bakkie maken? Vul het bakkie eventueel aan met materialen uit het klaslokaal. Geef de leerlingen de hulpkaartjes met geluidseigenschappen. Hiermee sorteren ze de materialen. Welke geluiden maken de verschillende materialen? Wat klinkt hard, zacht, hoog, laag, metaalachtig, hol, dof, wollig, ritselend, krakend, etc.? Laat de leerlingen hiermee experimenteren. Alles is goed!
2. In de kring. Een leerling kiest een geluid dat zij/hij/hen mooi vindt en bedenkt er een beweging bij. De anderen doen de beweging na. Een hoog geluid is bijvoorbeeld springen of de armen strekken, misschien wel op de stoel staan. Of: bij ritselende geluiden wiebelt het hele lichaam.

Succescriterium	Bespreek met de leerlingen de opdracht(en): welke onderwerpen gaan zij onderzoeken de komende les of tijd? Formuleer vanuit het filosofisch gesprek en/of de oriëntatie-opdracht, samen met de leerlingen, een succescriterium waaraan zij werken. Een voorbeeld van een succescriterium bij dit project: De leerling gebruikt omgevingsgeluid, gebouwen en straatnamen om iets over de stad te vertellen in een geluidskunstwerk, een dans en een performance.

4. Onderzoeken

Kies samen met de leerlingen welke van onderstaande onderzoeksopdrachten jullie willen doen, dit mogen ook meerdere opdrachten zijn. Gebruik hiervoor onderstaand overzicht met korte omschrijvingen. De keuze voor de uitvoeropdracht(en) komt als vanzelf voort uit het onderzoek dat je met de leerlingen gedaan hebt.

Stadsklankbeeld	Vang	Hallo stadhuis, hoe gaat het?	AOEUI (aaaaaooooooeeeeuuuuiiiiii)
De leerlingen maken een geluidscompositie met stadsgeluiden en zetten dat om in beeld.	*De leerlingen vangen en ordenen stadsgeluiden.*	*De leerlingen laten twee Haagse gebouwen met elkaar in gesprek gaan.*	*De leerlingen hakken en plakken stadswoorden en -geluiden.*

Subdoel kennis	De leerling legt uit wat een klanklandschap is en op welke manier je geluiden kunt 'vangen'.
Subdoel vaardigheid	De leerling maakt een geluidskunstwerk door geluiden om te zetten in een beeld of installatie.

Benodigdheden

- potloden
- stiften
- uitprintbaar muziekpapier (zie bijlage)
- plastic zakken of potjes
- lange stokjes
- plakband
- etiketten
- gevonden materialen uit het Haags bakkie, eventueel aangevuld met extra spulletjes
- touw of visdraad

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoeken: Stadsklankbeeld

De leerlingen bedenken een geluidenverhaal en zetten dit om in beeld. Voer onderstaande opdrachten in volgorde uit:

1. Bekijk en bespreek het filmpje *Music Painting - Glocal Sound* van Matteo Negrin. Wijs de leerlingen op wat er op het muziekpapier gebeurt. Leg de relatie tussen de toonhoogte van het geluid en de plaats op de notenbalk.
2. Laat de leerlingen stadsgeluiden verzinnen en nadoen. Gebruik eventueel de hulpkaartjes uit de oriëntatieopdracht.
3. Maak met de leerlingen van de verzamelde geluiden een 'klanklandschap'.

Bijvoorbeeld: Verdeel de klas in vijf groepjes. Elk groepje neemt een geluid voor zijn rekening: de bel van de tram, slippende banden van een auto, zwaar trillen van een vrachtwagen, openende deuren van een bus, een groepje pratende mensen, sirene van een politieauto, twee vechtende honden, een glascontainer die geleegd wordt, etc. Je bent zelf de 'dirigent' (of je laat een van de leerlingen dat zijn). De groepjes maken hun geluid op jouw aanwijzing, totdat je het stopteken geeft. Als dat goed gaat kun je de geluiden laten overlappen. Aansluitend voeg je hard en zacht toe.

4. Geef de leerlingen de opdracht om een stadsgeluidenverhaaltje te bedenken. Gebruik hierbij een vel muziekpapier (zie bijlage), potloden en stiften. Let daarbij op hoge, lage, harde en zachte geluiden en hun plek op de notenbalk.
5. Bespreek de tekeningen na en laat eventueel een aantal leerlingen het 'muziekstuk' uitvoeren.

Onderzoeken: Vang

Deze opdracht heeft als doel: hoorbaar maken wat onzichtbaar is.

1. Bekijk het filmpje *Re:Sound Bottle* van Jun Fujiwara (Vimeo).
2. Maak met plastic zakken en stokjes 'geluidenvangers' (iets als een vlindernetje). Je kunt ook afsluitbare potjes gebruiken.
3. Ga met de leerlingen naar buiten op het schoolplein of maak een wandeling in de straat, de wijk, het park, de stad of op het strand. De leerlingen vangen stadsgeluiden. Als ze een geluid gevangen hebben, moeten ze dit onthouden. Laat hen bijvoorbeeld ook proberen om een heel groot geluid in een klein zakje te vangen of andersom. Terug in de klas laten de leerlingen de geluiden aan elkaar horen. Eén leerling plaatst het zakje tegen diens oor en zegt: 'Ik hoor, ik hoor wat jij niet hoort en het is ...' De leerling imiteert nu het gevangen geluid. De andere leerlingen mogen zeggen wat het is.
4. Laat de leerlingen etiketten maken met de naam van het geluid. Die plakken ze op hun plastic zakjes of potjes. Bewaar deze op een veilige plek.

Onderzoeken: Hallo stadhuis, hoe gaat het?

In dit onderzoek verplaatsen de leerlingen zich in een object, en brengen het tot leven. Voer onderstaande opdrachten in volgorde uit:

1. In de bijlage *Haagse gebouwen* vind je een aantal foto's van bekende gebouwen uit de binnenstad. Kies er een paar uit en gebruik deze voor de opdracht. Alternatief: Maak een wandeling door de wijk en kies gebouwen zoals de bibliotheek, het stadsdeelkantoor, de kinderboerderij, winkels, het winkelcentrum of het eigen huis van leerlingen.

Bekijk en bespreek de vorm en de functie van de Haagse gebouwen en noem eventueel ook de bijnaam (zoals het 'IJspaleis' voor het stadhuis en het 'Strijkijzer' voor de hoge flat bij station Hollands Spoor). Verzin ook zelf bijnamen bij de gebouwen. Bespreek met de leerlingen: Welk gebouw zouden jullie willen zijn? Vindt dat gebouw het fijn in Den Haag, denk je? Waarom? Waar kun je dat aan zien? Zou het gebouw graag kleiner of groter willen zijn? Staat het liever in het bos dan in de stad?

2. *Spelopdracht*

Alle leerlingen kiezen een gebouw uit dat hen leuk lijkt om te zijn en om na te spelen. Dit mag ook de school of het eigen woonhuis zijn. Leg uit dat in spel alles mogelijk is, en dat de gebouwen tot leven komen en kunnen praten. Doe het zelf voor in een korte improvisatie met een leerling. Laat de leerlingen in tweetallen een gesprekje oefenen tussen twee gebouwen.

Voorbeelden:

- Het IJspaleis heeft een gesprekje met de Passage.
- Je eigen huis praat met de kinderboerderij: 'Hallo Kinderboerderij, waarom stink je zo?'

Laat de leerlingen nadenken: Wat voor stem zou het IJspaleis kunnen hebben? En het eigen woonhuis? Wat voor persoonlijkheid hebben de gebouwen? Is het IJspaleis arrogant? Is je woonhuis knuffelig? De leerlingen laten vervolgens de gesprekken aan elkaar zien en horen.

Onderzoeken: AOEUI (aaaaaooooooeeeeeuuuuiiiiii)

De leerlingen gaan hakken en plakken met stadswoorden en -geluiden. Zo vormen ze nieuwe woorden en klanken. Dit kan een klassikale of individuele opdracht zijn. Kies een of meer van onderstaande mogelijkheden:

- Bekijk ter inspiratie vooraf dit filmpje met onzintaal/jabbertalk (YouTube) .
- Geef de leerlingen de opdracht om een tekening te maken van iets in de stad dat geluid maakt. Denk aan: auto, fietsbel, tram, bus, motor, schoolplein, zee, wind, hond, vogels. Ze schrijven de naam ervan groot op een apart kaartje. Hang de tekeningen en de kaartjes op.

- Verzamel straatnamen en/of namen van gebouwen. Hak ze in stukjes, letters of lettergrepen. Verzin en plak daarmee nieuwe straatnamen.
- Hak en plak geluiden en woorden die in de voorgaande lessen voorbijgekomen zijn. Verwissel ze en plak ze weer aan elkaar. Zo ontstaan er nieuwe woorden en geluiden. Beeld deze nieuwe geluiden uit met nieuwe bewegingen.
- Beeld met gebaren de letters van de naam van een straat of een Haags gebouw uit. Maak er bordjes van met afbeeldingen of letters. Houd een bordje omhoog en maak met elkaar het passende geluid.

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Welk onverwacht geluid kun je in jouw geluidskunstwerk horen?
Reflectie proces	Welk geluid liet zich niet vangen?

5. Uitvoeren

In deze opdracht verplaatsen de leerlingen zich in een object; een Haags gebouw in dit geval. De leerlingen zetten deze stilstaande objecten in beweging: ze laten gebouwen dansen!

Subdoel kennis	De leerling benoemt een aantal bekende Haagse gebouwen en hun kenmerken.
Subdoel vaardigheid	De leerling verbeeldt een Haags gebouw door zich erin in te leven.

Benodigdheden

- speellokaal
- gevonden (rest)materialen uit het Haags bakkie, eventueel aangevuld met extra spulletjes
- apparaat om muziek af te spelen
- kartonnen dozen
- tape
- verf of potloden
- stukken karton op A3 formaat
- touw of visdraad

Aan de slag in de klas

Kies samen met de leerlingen welk van de onderstaande uitvoeropdracht(en) jullie willen doen. Dit mogen ook meerdere opdrachten zijn. Gebruik hiervoor onderstaand overzicht met korte omschrijvingen.

Hoor, de wind	Bewegende gebouwen	Straatnamen
De leerlingen maken een (geluid)sculptuur, aangedreven door de wind.	*De leerlingen zetten de dynamiek van gebouwen om in een dans.*	*De leerlingen gebruiken straatnamen als uitgangspunt voor geluid en beweging.*

Uitvoeren: Hoor, de wind

1. Bespreek waar en wanneer je de wind kunt zien of horen (bijvoorbeeld: als de regen zwiert, als de bladeren dwarrelen of als afval door de straat wervelt).
2. Bekijk met de leerlingen filmpjes met verschillende windvangers en kinetische sculpturen:

- *Breaking Waves* van Anna Oosting
- *Kinetic Wind Sculptures* van Lyman Whitaker (Vimeo), bekijk van 1:09 tot 2:20.
- *Windswept* van Charles Sowers (Vimeo)
- *Mirrors* van Anthony Howe (Vimeo)
- *Zee-orgel in Zadar (Kroatië) van architect Nikola Bašić*: de golven duwen lucht door buizen die verborgen zijn in de marmeren trappen, waardoor er willekeurige geluiden en melodieën ontstaan.

3. Maak met de leerlingen een installatie die aangedreven door wind geluid maakt.

Gebruik de materialen uit het Haags bakkie en/of de zakjes uit de opdracht *Vang*! Vul eventueel aan met extra materialen.

Zoek een bijzondere plek op het schoolplein of in de wijk om de geluidsinstallatie te maken en op te hangen. Bijvoorbeeld het klimrek, het hek bij de bus- of tramhalte, de ingang van de school. Hang de materialen zo dicht bij elkaar, dat ze als het een beetje waait tegen elkaar aan komen en geluid produceren. Maak een opname als het lekker waait. Hang er een bordje bij met uitleg wat de installatie is en door wie deze gemaakt is.

Uitvoeren: Bewegende gebouwen

De leerlingen zetten stilstaande objecten in beweging: ze laten gebouwen dansen!

1. Bekijk de volgende filmpjes:

- *Dancing buildings!* van Jessica Kesuma Winata (Vimeo)
- *Boston Skyline* van Ben Brigham (Vimeo) (filmpje heeft geen geluid.)

2. Geef de leerlingen de opdracht om te bedenken welk gebouw ze willen zijn. Maak sandwichborden door twee stukken karton van A3-formaat met touwtjes aan elkaar vast te maken, zodat die over de schouders kunnen hangen. Of gebruik grote dozen; maak daarin openingen voor de armen en het hoofd. Laat de leerlingen de A3-vellen of de doos beschilderen of versieren als het gebouw dat ze het liefst willen zijn. Gebruik de materialen uit het Haags bakkie. Laat de leerlingen hun gebouw een naam geven.
3. Onderzoek met de leerlingen hoe hun gebouw kan bewegen: buigen, vallen, springen, instorten,... alles is mogelijk.
4. Laat de leerlingen nogmaals het eerste filmpje horen en laat ze bewegingen maken op het ritme van de muziek. Let erop dat het tempo van de beweging bij het tempo van de muziek past. Laat de leerlingen in groepjes een volgorde van bewegingen bepalen. Zo wordt het een dans.

Uitvoeren: Straatnamen

1. Bekijk en bespreek dit filmpje over (vreemde) straatnamen (YouTube) .
2. Bespreek daarna enkele Haagse straatnamen bijvoorbeeld: Monstersestraat, Beeklaan, Valkenboslaan, Laan van Eik en Duinen, Veenweg, Sportlaan, Laan van Meerdervoort, Koningin Emmakade, Gaslaan, Hoefkade. Bespreek ook de straatnaam van de school.

Tip: Als je nieuwsgierig bent naar de betekenis van een straatnaam, voer deze dan in bij Straatnamen - Haags Gemeentearchief.

3. Hoe loop je door de Sportlaan en hoe over de Koningin Emmakade? Hoe klinken de Monstersestraat en de Gaslaan? Laat de leerlingen dit uitproberen en voordoen.

Noteer de namen van de straten waar de leerlingen wonen. Teken met stoepkrijt op de speelplaats een plattegrond en schrijf daar de straatnamen op. Vraag aan de leerlingen of ze een geluid, beweging of personage kunnen bedenken bij hun straatnaam. Voer dit uit.
Of: laat de leerlingen door de getekende straten lopen met de geluiden en bewegingen erbij

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Welke beweging paste heel goed bij jouw gebouw?
Reflectie proces	Met welk ander gebouw zou je wel eens willen dansen?

Evalueren

Bespreek met de leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Wat weet je nu van de stad wat je eerder niet wist?
- Wat is je het meest opgevallen aan de geluiden van de stad?
- Wat hoor je van de stad wat je niet kunt zien?
- Wat heb je geleerd over wat er in de stad beweegt?
- Loop je nu anders op straat? En hoe komt dat?
- Waarom hebben gebouwen, straten en pleinen namen?
- Mag je zomaar werkstukken buiten ophangen? En waarom vind je dat?

6. Presenteren

In dit project staat het ontwikkelproces centraal en komt het eindproduct op de tweede plaats. De manier van presenteren staat niet vast, hieronder volgt een aantal suggesties. Het is zelfs heel goed mogelijk dat er een presentatievorm ontstaat die niet is omschreven. Luister en kijk naar de kwaliteiten en voorkeuren van de leerlingen en vergeet niet om jouw eigen kwaliteiten in te zetten in het proces.

Presenteren: Hoor, de stad

Bedenk een stad met pratende gebouwen, bijzondere straatnamen en de verzamelde geluiden. Zorg voor een donkere ruimte en nodig gasten uit om te luisteren naar de live uitgevoerde geluidencompositie.

Presenteren: Stad op hol

Hoe beweegt een stad? Wat beweegt de stad? Hoe beweeg je met de stad? Laat de leerlingen op een theatrale manier een stad uitbeelden en laat het publiek door deze stad in beweging lopen.

Presenteren: De stad in vorm

Sta even stil in de stad. Wat zie je? Maak een gezamenlijk beeldend werkstuk van jullie stad. Verwerk zoveel mogelijk van de opbrengsten uit de deelopdrachten.

Presenteren: Eigen presentatievorm

Presenteer de uitkomsten van de diverse opdrachten naar eigen inzicht.

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Door welk geluid krijg je bij jouw straat nu een heel ander gevoel?

Evalueren

Eindreflectie: zelfregulatie terugkijkend	Waar in jouw omgeving zou je jouw kunstwerk willen neerzetten of uitvoeren?
Eindreflectie: zelfregulatie vooruitkijkend	Wat heb je nog meer gezien of gehoord in je omgeving waar je kunst van zou willen maken?